

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України
щодо посилення ефективності функціонування інституту службових осіб,
відповідальних за перебування затриманих та осіб взятих під варту»
*(реєстр. № 9088 від 09.03.2023 р.)**

Метою законопроекту є «посилення ефективності механізму забезпечення дотримання прав затриманих осіб та осіб взятих під варту шляхом удосконалення статусу службової особи, відповідальної за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих».

У зв'язку з цим пропонуються уточнюючі зміни до трьох статей Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) і нова стаття до Закону України «Про попереднє ув'язнення».

Підтримуючи необхідність удосконалення положень КПК України, вважаємо за доцільне зазначити таке.

Зміни до кримінального процесуального законодавства України можуть вноситися *виключно* законами про внесення змін до цього Кодексу та / або до законодавства про кримінальну відповідальність, та / або до законодавства України про адміністративні правопорушення (частина третя статті 1 КПК України). У законопроекті ж пропонуються зміни до КПК України, а також до Закону України «Про попереднє ув'язнення» у Прикінцевих положеннях. Згідно з частиною восьмою статті 90 Регламенту Верховної Ради України якщо для реалізації положень поданого законопроекту після його прийняття необхідні зміни до інших законів, такі зміни мають викладатися в розділі «Перехідні положення» цього законопроекту або в одночасно внесеному його ініціатором окремому законопроекті. До законопроекту додається перелік законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття.

Попри більш коректний виклад частини першої статті 212 КПК України пропонувані уточнення (замість «підрозділу органу досудового розслідування» – «орган, до складу якого входить підрозділ органу досудового розслідування»; замість «службова особа, відповідальна за перебування затриманих» – «службова особа, відповідальна за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих») не посилюють ефективність функціонування інституту службових осіб, відповідальних за перебування затриманих та осіб взятих під варту, декларовану як мету законопроекту, адже жодних змін у повноваженнях таких осіб не передбачається.

Зі змісту терміносистеми «службова особа, відповідальна за перебування затриманих» випливає й така характеристика діяльності цієї особи, як забезпечення дотримання прав затриманих. Зокрема, забезпечення належного поведіння із затриманим та дотримання його прав, передбачених Конституцією України, КПК України та іншими законами України *вже* закріплено в *обов'язках* службової особи, відповідальної за перебування затриманих (пункт 4 частини третьої статті 212 КПК України).

Пропоновані уточнення не відображені у назві статті 212 КПК «Особа, відповідальна за перебування затриманих».

Закон України «Про попереднє ув'язнення» спрямований на забезпечення правил тримання взятих під варту осіб. При цьому всі працівники установи попереднього ув'язнення зобов'язані сумлінно виконувати свої обов'язки й дотримуватися прав ув'язнених. Зокрема, адміністрація місць попереднього ув'язнення зобов'язана: забезпечити належну охорону та режим тримання осіб, взятих під варту; створити особам, взятим під варту, необхідні житлово-побутові умови відповідно до встановлених норм, забезпечити їх харчуванням та медичним обслуговуванням; створити необхідні умови для роботи слідчого, прокурора, слідчого судді та суду, яка пов'язана з провадженням у кримінальній справі, тощо (стаття 21). Працівники місць попереднього ув'язнення в межах повноважень, наданих цим Законом та іншими законодавчими актами, самостійно приймають рішення і несуть за свої протиправні дії або бездіяльність дисциплінарну чи кримінальну відповідальність, у тому числі за невиконання або неналежне виконання обов'язків, передбачених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, порушення прав осіб, взятих під варту. Окрім того, нагляд за додержанням законів у місцях попереднього ув'язнення здійснюється прокурором (стаття 22). Тож виникає питання щодо правового статусу особи, відповідальної за права осіб, взятих під варту, та доцільності такого суб'єкта (пропонована стаття 5-1).

Якщо вводиться нова посада для установ попереднього ув'язнення, виникає потреба додаткових видатків із Державного бюджету України. Проте, всупереч вимогам частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України необхідне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) до законопроекту не додається.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*